PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
Komisija za varstvo gorske narave
Usposabljanje za: VARUH GORSKE NARAVE

Seminarska naloga

MARIJINA ROMARSKA POT

Mentor: Dušan Klenovšek

Avtor: Jožef Lipuš
Planinsko društvo Šmarje

Uvod……3
Predstavitev planinskega društva Šmarje pri jelšah……3
Marijina romarska pot…….4
Kozjanski regijski park……4
Pomembnejše točke Marijine romarske poti……..……..5
Geografski opis pokrajin ob Marijini romarski poti……..……...5
Etapni opis Marijine romarske poti…….……6
Označitev Marijine romarske poti…….……..7
Opis poti z kulturnimi znamenitostmi……..……...8,9.10
Naravne znamenitosti Marijine romarske poti na sami poti in tudi v bližnji okolici…...11
Jagodičevi hrasti……...11
Antiklinala v Mestinju……..12
Soteska Ločnice……...…….12
Peterlinova bukev…….....13
Grajski park Jelšingrad…….....14
Rastišče velikonočnice na Boletini……...……...15
Netopirji v Završah…….16,17
Zaključek…….18
Literatura…….19

UVOD

Po končanem tečaju za varuha gorske narave imamo slušatelji nalogo, da napravimo seminarsko nalogo.

Namen moje naloge je, da planincem Planinskega društva Šmarje pri Jelšah predstavim Marijino romarsko pot, potek poti, ter predstavitev naravnih in kulturnih znamenitosti na poti, kakor tudi v njeni neposredni bližini.

PREDSTAVITEV PLANINSKEGA DRUŠTVA ŠMARJE PRI JELŠAH

Zgodovina društva

Planinsko društvo Šmarje pri Jelšah je bilo ustanovljeno 9. april-a 1996. Pred tem je bilo za območje sedanje upravne enote le planinsko društvo v Rogaški Slatini in Rogatcu. Ob ustanovitvi se je v društvo včlanilo 166 odraslih in 45 otrok iz osnovne šole Šmarje pri Jelšah.

Po 15 letih delovanja šteje društvo od 80 do 100 članov, ima 6 vodnikov, varuha gorske narave, ter dva markacista.

Ob deseti obletnici delovanja je bil razvit društveni prapor. Vsako leto realiziramo bogat program pohodov. V začetku junija organiziramo tudi tradicionalni pohod po gričih okrog Šmarja, pot smo tudi markirali in sicer z lipovim listom. Od letos dalje pa poteka po mejah na šega planinskega društva Marijina romarska pot, ki jo bom v nadaljevanju predstavil.

MARIJINA ROMARSKA POT

Marijina romarska pot je tretji večji projekt Kozjanskega parka, s katerim je ta postal nosilni akter na področju romarskega turizma v Sloveniji.
Romarski turizem, ena izmed najbolj trajnostnih oblik turizma, združuje kulturno in naravno dediščino, ter hkrati spodbuja lokalno prebivalstvo k aktivnemu vključevanju. Z romarskim turizmom spodbujamo turistični razvoj še neprepoznavnih krajev in sicer v smeri pohodništva, kolesarstva in drugih prijaznih oblik preživljanja prostega časa v naravi.

KOZJANSKI REGIJSKI PARK

Pomemben del Marijine romarske poti poteka po Kozjanskem regijskem parku, ki je eno najstarejših in naj obsežnejših zavarovanih območjih v Sloveniji. Zavarovano območje s statusom regijskega parka veliko dvesto kvadratnih kilometrov, je mozaik predalpskega posavskega hribovja, vinogradniškega gričevja, ravnic ob Sotli, ter ohranjene narave in bogate kulturne dediščine visoke stopnje biotske raznovrstnosti, uvršča Kozjanski park med najpomembnejša naravovarstvena območja v Sloveniji in v Evropi, saj spada večji del parka v evropsko pomembna posebna varstvena območja NATURA 2000. Od leta 2010 se območje Kozjanskega z Obsoteljem ponaša s statusom biosfernega rezervata pod zaščito UNESCO.

POMEBNEJŠE TOČKE MARIJINE ROMARSKE POTI

Najpomembnejši točki Marijine romarske poti na območju Kozjanskega parka sta Svete gore nad Bistrico ob Sotli, kot ena najstarejših slovenskih romarskih svetišč in Stare gore nad Podsredo. Posebno mesto ima romarski kraj Zagorje pri Lesičnem z baročno cerkvijo zagorske Matere božje, v bližini se skriva biser naravne in kulturne dediščine Lurške jame.

Svete gore nad Bistrico ob Sotli

Lurška jama

Med romarskimi središči na projektnem območju v Sloveniji izstopata Ptujska gora in Svete gore. Marijina romarska pot je del mednarodne istoimenske kulturne romarske poti, ki vodi iz

Čenstohove na Poljskem prek Levoče na Slovaškem do Mariazella v Avstriji, nato pa skozi Gradec pelje v Slovenijo in se nadaljuje na Hrvaško.
409 km dolga pot v Sloveniji je namenjena romarjem, pohodnikom, ljubiteljem narave in kulturne dediščine ter vsem tistim, ki želijo spoznati še neodkrite in zanimive kraje.
Za prepoznavnost Marijine romarske poti je bil izdelan logotip, ki je nastal na osnovi različnih monogramov najdenih v Marijinih svetiščih v Sloveniji in Hrvaški.
V srednji Evropi Marijina romarska pot vodi od Čenstohove prek Levoče do Mariazella in že od leta 1996 povezuje tri najvažnejša romarska središča Poljske, Slovaške in Avstrije. Pot je dolga 1000 km. Na Poljskem pelje okoli 300 km poti skozi gozdnate Beskide in skozi Gorczanski in Pieninsky narodni park. Na Slovaškem je pot dolga okoli 550 km in nas vodi skozi zgodovinsko pomembna mesta Špiške pokrajine, skozi narodni park Slovensky raj, preko Nizkih Tater, Velike in Male Fatre ter končno prek belih in malih Karpatov do Bratislave.
V Avstriji vodi pot okoli 200 km skozi narodni park Donav-Auen do Dunaja in nato po tradicijsko bogati Via Sacra skozi nižje avstrijske predalpske predele do Mariazella.
Nastala Marijina romarska pot v Sloveniji se navezuje na štajerski krak Marijine poti v Avstriji in se nadaljuje proti Hrvaški do Marije Bistrice, hrvaškega nacionalnega svetišča.

GEOGRAFSKI OPIS POKRAJIN OB MARIJINI ROMARSKI POTI

Območje kjer poteka Marijina romarska pot v Sloveniji uvrščamo po geografski regionalizaciji v subpanonsko Slovenjo, ki se deli na več manjših enot. Slovenske Gorice, Dravsko Ptujsko polje, Haloze in Dravinjske gorice, Boč, Donačka gora in Macelj, Voglajnsko in zgornje sotelsko gričevje, posavsko hribovje in srednje sotelsko gričevje.

Donačka gora

Boč

Območje, kjer poteka Marijina romarska pot, ki je v območju planinskega društva Šmarje pri Jelšah, spada v Voglajnsko in zgornje Sotelsko gričevje.

Voglajnsko in zgornje Sotelsko gričevje predstavlja prehodno pokrajino med alpskim panonskim svetom. Iz Celjske kotline in z vzhodnih odrastkov Posavskega hribovja prehaja površje v nižji gričevnat svet, kjer so višje vzpetine le še osamelci sredi valovitih goric. Ob Voglajni, Šmarskemu potoku, Mestinjščici in Sotli je izoblikovano široko podolje .

V vzhodnem delu, zgornje sotelskem ali tudi šmarsko rogaškem gričevju prevladujejo nizke gorice oblih vrhov in ploščatih slemen, ter položnejših pobočij, z vmesnimi povečini tesnimi dolinicami. med gozdovi, ki poraščajo več kot tretjino pokrajine prevladuje listnati gozd. Vinogradov je manj kot v drugih slovenskih vinogradniških pokrajinah,vendar so dokaj enakomerno raztreseni po prisojnih pobočjih .Po gostoti naselij izstopa osrednje podolje, dolina Zibiškega potoka in Kostrivniško podolje. V štirih največjih naseljih, kamor sodijo Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina in Rogatec, živi tretjine vsega prebivalstva.

Voglajnsko in zgornje sotelsko območje

V vodniku Marijine romarske poti je opisan potek trase v Sloveniji, ki je razdeljen na zahodno in vzhodno smer in skupaj štiri variante. Pot je razdeljena in opisana po etapah. Na pomembnih točkah Marijine romarske poti stojijo informacijski panoji, kjer so navedene vse pomembne informacije o poti. Ob vseh Marijinih cerkvah na poti in drugih pomembnih objektih kulturne dediščine pa najdemo informacijske table s pomembnejšimi podatki.

ETAPNI OPIS MARIJINE ROMARSKE POTI

Območje Šmarja pri Jelšah je v zahodni varianti. Zahodna smer Marijine romarske poti se začne na Avstrijsko Slovenski meji v Tratah in poteka mimo Marijinih cerkva v Zgornji Velki, Gorci pri Malečniku, Jareninskem dolu, Podlehniku, Vurberku in Ptujski Gori vse do vznožja Donačke gore, kjer se nadaljuje naprej v treh krakih.

Prvi, najdaljši krak (varianta1) poteka mimo Marijinih cerkva na Ložnem, Ljubični, Sladki Gori, Šmarju pri Jelšah, Završah pri Grobelnem, Botričnici, Kalobju, Dobju pri Planini, Zagorju, Kozjem, Podsredi in na Svetih gorah nad Bistrico ob Sotli.

Trasa ima deset etap in je dolga 216 km. Etape, ki mejijo na planinsko društvo Šmarje pri Jelšah so del etape 6, Sladka Gora - Šmarje pri Jelšah ter del etape 7 - Šmarje pri Jelšah - Završe pri Grobelnem.

Del poti, etape 6 in del poti etape 7, je v pristojnosti in markiranja planinskega društva Šmarje pri Jelšah.

OZNAČITEV MARIJINE ROMARSKE POTI

Marijina romarska pot bo v Sloveniji označena v skladu z zakonom o planinskih poteh. UL RS61/2007 in navodili za označevanje tematskih pohodnih poti.

Kjer Marijina romarska pot poteka po trasi planinske poti, je ta v skladu z zakonom o **planinskih poteh** označena z **belo rdečo Knafelčevo markacijo**, smerno puščico in rdeče smerno tablo z belim napisom. Kjer teče tudi **evropska pešpot**, je uporabljena še **rumeno-rdeča markacija**. Na preostalem delu **Marijine romarske poti** je ta v skladu z navodili za označevanje tematskih pohodniških poti v Sloveniji označeno z **belo rumeno markacijo**, rumeno smerno puščico in rumeno smerno tablo z črtnim napisom za tematske pohodne poti. Na glavnih križiščih poti je smernim tablam dodana tabla z logotipom Marijine romarske poti.

Oznaka planinske poti

oznaka evropske peš poti

Oznaka tematske poti

OPIS POTI Z KULTURNIMI ZNAMENITOSTMI

Del 6 etape začnemo v bližini cerkve sv. Mihaela, kjer gremo po cesti le nekaj metrov levo do odcepa gramozne ceste, desno navzdol. Po tej cesti se spustimo do domačije, ter pred ograjenim vrtom zavijemo levo na kolovoz. Kmalu smo na gozdni poti, po kateri v ključih sestopimo do asfaltne ceste, mimo posameznih zidanic pridemo na Sladko Goro.

Marijina cerkev na Sladki Gori

Glavni oltar

Na Sladki Gori je znamenita Marijina baročna cerkev, kjer je tudi žig Marijine romarske poti. Dvostolpna romarska cerkev Matere božje položena med vinorodne sladkogorske griče, je prvovrstna baročna umetnina in po čudoviti arhitekturi

In bogati opravi sodi med najpomembnejše kulturne spomenike na Štajerskem. Zgrajena je v značilnem baročnem slogu z igrivimi stolpiči in zalomljeno streho.

Od Sladke Gore skozi Šmarje pri Jelšah do Šentjurja nas bodo vodile okroglo belo–rumene markacije za pohodne tematske poti.

Iz Sladke Gore se odpravimo po cesti naprej do naselja Nova Vas. Pri prvih hišah zavijem desno po cesti čez polžanski potok ter skozi zaselek nadaljujemo pot navzgor do desnega ovinka. Tukaj zavijemo levo v gozd do bližnje kapelice. Od kapelice gremo levo navzgor ter se skozi gozd povzpnemo do grebenske ceste, jo prečkamo in pot nadaljujemo naprej po kolovozu. Smo v naselju Sotensko pri Šmarju. Po cesti pridemo do križišča ob robu gozda, zavijemo levo navzgor po gramozni cesti skozi gozd in se spustimo do osnovne šole Šmarje pri Jelšah. Mimo šole gremo do križišča, kjer zavijemo levo in ob cesti hodimo vse do nadvoza čez železniško progo Grobelno- Stranje.

Po prečkanju železniške proge se po stopnicah spustimo do asfaltne ceste, po kateri gremo naravnost do središča Šmarja, kjer stoji Marijina cerkev.

Marijina cerkev v Šmarju

Šmarje pri Jelšah v ozadju je Boč

Naravnost čez glavno cesto Celje-Mestinje se lahko odpravimo po znameniti kalvariji do cerkve sv. Roka nad Šmarjem pri Jelšah.

Cerkev v Šmarju pri Jelšah se prvič omenja leta1236 kot Soneta Maria, nato so leta 1348 in 1495 kot podružnica župnije Ponikva. Legenda pravi, da je bilo tukaj nekoč veliko jezero in na njem otok, kjer so pozidali škapulirsko kapelo - tako naj bi dobila ime Marija na jezeru. V svoji prvotni obliki je cerkev še romarska stavba, novo podobo pa ji je dal barok v prvi polovici 18. stoletja, ko so jo povišali in s prezidavami povečali.

Nad Šmarjem pri Jelšah pa je zanimiva točka za izletnike in pohodnike cerkev Sv. Roka z kalvarijo, ki je eno od sedmih čudes Slovenije. Pot trpljenja, ki je speljana k romarski cerkvi svetega Roka velja za najobsežnejši pasijonski kompleks v Sloveniji. Kalvarija je bila zgrajena in opremljena med leti 1743 in1753. Do leta1745 je bilo zgrajenih šest velikih kapel in pet prizorov rožnega venca. Kapelice dopolnjujejo pot in predvsem poživljajo in ustvarjajo pripovedno celoto. Opremljene so z bogatim baročnim dekorjem ter so razporejene ob cikcakasti poti proti cerkvi sv. Roka.

Kalvarija z sv. Rokom in glavnim oltarjem.

Nadaljujemo z Marijino romarsko potjo in sicer začenjamo z etapo številka 7.

Iz Šmarja pri Jelšah gremo nazaj do nadhoda čez železniško progo. Pred nadhodom zavijemo levo po ulici do križišča pred železniškim prehodom. Pot nadaljujemo desno čez železniški prehod ter nato levo po cesti proti Jelšingradu ali gradu Jelše.

Jelšingrad

Dvorec Jelšingrad so nekoč šteli med najlepše grajske stavbe na Štajerskem. Po nekaterih virih naj bi bil dvorec Jelšingrad postavljen v visokem srednjem veku, vendar ga je v literaturi kot Erloch mogoče najti šele leta 1414. Konec 15.stoletja naletimo na slovensko ime Jesche. Navdušujoč je grajski park s številnimi eksotičnimi drevesi, kar bom predstavil pri naravnih značilnostih Marijine romarske poti.

Marijino romarsko pot nadaljujemo po cesti mimo gradu Jelše do konca asfaltne ceste in naprej po gramozni cesti do križišča v Spodnji Ponkvici. Na križišču gremo desno po cesti do lesenega avtobusnega postajališča v Podgaju, kjer zapustimo cesto in gremo levo po kolovozu mimo kmetije med polja. Po kolovozu dosežemo rob gozda, kjer zavijemo levo v gozd. Skozenj pridemo do starejše hiše in asfaltne ceste v naselje Spodnje Selce. Po cesti se spustimo do križišča, kjer zavijemo levo do večje kmetije. Sedaj se usmerimo desno navzgor po hribu do križišča s cesto ki pripelje s Ponikve in Sloma.

Po tej cesti gremo levo do cerkve mati dobrega sveta prosi za nas v Završah pri Grobelnem. Odpre se nam lep pogled in razgled na okoliško gričevje in pokrajino.

S tem je končana del sedme etape poti, ki je v območju planinskega društva Šmarje pri Jelšah.

Marijina cerkev v Završah

NARAVNE ZNAMENITOSTI MARIJINE ROMARSKE POTI NA SAMI POTI IN TUDI V BLIŽNJI OKOLICI

Jagodičevi hrasti

V zaselku Zgornje Belo pri domačiji Jagodič raste pet veliko raščenih dobov (*Quercus robur*) z naslednjimi dimenzijami od vzhoda proti zahodu: 250, 360, 440, 450 in 320 cm. Razglašeni so za **drevesno naravno vrednoto lokalnega pomena** (št. 5640).

Dobi zelo lepo dopolnjujejo krajinsko podobo in so zaradi svoje mogočnosti kot nalašč za oddih ob daljšem sprehodu.

Jagodičevi hrasti

Antiklinala v Mestinju

V preteklem obdobju so ob ureditvi brežine ob stanovanjski hiši v Mestinju odkrili del gube v tortonskem sedimentu. Antiklinala se nahaja v neposredni bližini ceste Mestinje-Šmarje.

Gre za 15 m dolg in 10m visok profil svodasto nagubanih plasti apnenčastih peščenjakov in laporjev. Antiklinala je odraz tektonske aktivnosti v miocenu. Je edina znana guga v plasteh te starosti v Sloveniji in zato absolutna redkost med temi objekti geološke naravne dediščine. Takšne gube kot dokaz tektonske aktivnosti v zemeljski skorji predstavljajo v Sloveniji relativno redkost. Povsem pravilna oblika uvršča antiklinalo v Mestinju med pojave izjemnih oblik in hkrati tipičen primer gube v teh geoloških plasteh. Zato je razglašena za **naravno vrednoto državnega pomena (št. 6501)**. Zemeljska skorja se stalno premika, pri tem nastajajo veliki bočni tlaki,posledice njihovega delovanja so odvisne od kamnin, sil in smeri delovanja. Sklad, na katerega delujejo obremenitve, se zvija, mečka ali guba. Na ta način se lahko pretvarjajo celotni kompleksi prej horizontalnih skladov v nagubano maso, ki jim pravimo gube. Pozitivnim oblikam, izbočenim delom, gube pravimo antiklinale, negativnim pa sinklinale. Nagubane terene v naravi zelo redko opazujemo direktno, navadno jih ugotovimo šele posredno s preučevanjem vpadov plasti. Ogled antiklinale v Mestinju, ki se nahaja na izjemno dostopnem mestu, je zato toliko zanimivejša tako za laične opazovalce kot tudi za strokovnjake s tega področja,

Antiklinala

Soteska Ločnice

Nedaleč vstran od Šmarja je soteska Ločnice, ki je regionalno gledano najbolj ogrožena rečna dolina z vsemi značilnostmi. Tukaj je tudi rastišče ogrožene rastlinske vrste **češki šaš** (*Carex bohemica*). Njena naravna ohranjenost se kaže v značilni poplavni ravnici, prebojni soteski in obraščenemu meandrastem toku. Soteska je v svojem vzhodnem delu primer najizrazitejšega primera rečnega vrezavanja tega tipa v Sloveniji. Ločnica izvira južno od Šmarja v gričevju Vogljanskega podolja. Teče naprej po zamočvirjeni dolini nato po poplavni ravnici, na poti se

večkrat ostro obrne, prebije več dolin dobi pretoke dveh potokov in se izlije v Slivniško jezero. Zato je **državna naravna vrednota hidrološkega in ekosistemskega pomena**.

Češki šaš

Peterlinova bukev na Tinskem

Peterlinova bukev drevo leta 2007 je naravni spomenik in naravna vrednota (št. 1547). Stara je več kot 400 let obseg debla je 425 cm in je najstarejše drevo v občini Šmarje pri Jelšah. O njej pravijo da oddaja pozitivno energijo. Višina 23m, prostornina krošnje 23.5 m^3, listna površina 2657 m^2, letna proizvodnja kisika 1.6 tone. Bukev kot hišno drevo najdemo zelo redko, zaradi gozdnega značaja vrste. Krošnja drevesa predstavlja zaradi svoje lege na grebenu vidnejšo prostorsko dominanto in pomembno dopolnitev objektov v neposredni bližini.

Petelinova bukev

Gajski park Jelšingrad

Kljub propadajočemu stanju in pomanjkljivemu vzdrževanju se park še danes ponaša z nekaterimi lepimi in redkimi eksotičnimi drevesi.

Med njimi velja omeniti vsaj **rdečelistno bukev**, nekaj **platan**, mogočne primerke hrastov **dobov**, **kanadsko čugo**, **praprotnolistno bukev**, **tulipanovec**, **ginkovec**, različne vrste **lip** in druge.

Vse štiri kamnite skulpture letnih časov so restavrirane in krasijo podobo avle kulturnega doma v Šmarju.

Grajski park Jelše

Rastišče velikonočnice na Boletini

Nedaleč vstran je sredi Voglajnskega gričevja gručasto naselje Boletina s cerkvijo sv. Martina. Tu je bil že na dan svojega rojstva krščen danes najimenitnejši faran bl. Anton Martin Slomšek. Poleg kulturne in duhovne dediščine se kraj lahko pohvali z izjemno naravno dediščino. Le to predstavlja izredno redka in ogrožena rastlina velikonočnica (*Pulsatilla grandis*), ki v Slovenije raste le na štirih rastiščih. Cveti lahko v februarju, marcu ali aprilu (odvisno od trajanja zime), navadno pa prav okoli velike noči, po čemer je tudi dobila ime. Zavarovana je od leta 1949, njena redkost, privlačnost in ekološka občutljivost jo uvrščajo med naše najbolj ogrožene rastlinske vrste. Domačini skrbno čuvajo svoj ponos, k njihovim prizadevanjem za ohranjanje velikonočnice so pripomogli preko projekta LIFE strokovnjaki z Zavoda RS za varstvo narave OE Celje. Tako je rastišče zavarovano, urejene so tudi steze za obiskovalce.

Velikonočnica (*Pulsatilla grandis*) je stepska rastlina, ki najbolje uspeva na sončnih kamnitih in suhih traviščih, na apnenčasti podlagi in tudi na prodnatih tleh ter v svetlih prostorih. Sodi v rod kosmatincev, za katere je značilna poraščenost z nežnimi svilnatimi dlačicami.

Rastišče velikonočnice na Boletini

Velikonočnica

Netopirji v Završah

Ko smo končali naš del 7. etape Marijine romarske poti v Završah, moram nekaj napisati tudi o cerkvi in njenih prebivalcih - to so netopirji.

cerkev v Završah

Spoznajmo torej skrivnostne leteče ponočnjake, ki »gledajo z ušesi« in »letajo z rokami«.

Netopirji so ena najbolj ogroženih živalskih skupin, tako v Sloveniji, kot tudi v Evropi in v svetu. Pogosto jih ogroža prav človeška nevednost. Ko spoznamo netopirje in njihove življenjske navade lažje ovržemo predsodke in sprejmemo netopirje za svoje sosede.

Del naše 7. etape Marijine romarske poti se konča pri cerkvi Mati dobrega sveta prosi za nas, ki stoji na gričku sredi vasi v Završah v občini Šmarje pri Jelšah. V njej so bili netopirji prvič najdeni leta 2006. S stališča varstva netopirjev in biotske raznovrstnosti je cerkev mati dobrega sveta prosi za nas v Završah izjemna in posebna.

Lega cerkve na griču nad mozaikom polj, mejic in gozdičev predstavlja odličen habitat za bivanje in prehranjevanje netopirjev.

Izkazalo se je da je ta cerkev izredno pomembno kotišče štirih zavarovanih štirih zavarovanih in tudi v evropskem merilu ogroženih in pomembnih vrst netopirjev:

- navadnega netopirja (*Myotis myotis*),
- dolgokrilega netopirja (*Miniopterus schreibersii*),
- malega podkovnjaka (*Rhinolophus hipposideros*) in
- poznega netopirja (*Eptesicus serotinus*).

Cerkev v Završah je s približno 1000-1500 odraslimi navadnimi netopirji kotišče največje porodniške skupine te vrste v Sloveniji in kot tako naravovarstveno najpomembnejše zatočišče za to vrsto, saj predstavlja več kot 15% celotne v Sloveniji živeče populacije te vrste. Je tudi skoraj edino kotišče te vrste na širšem celjskem območju.

Dolgokrili netopirji so vrsta ki se praviloma preko celega leta zadržujejo v jamah, pri nas pa ta vrsta lahko izjemoma koti tudi v cerkvah. Cerkev v Završah ni le ena od dveh takih cerkva v Sloveniji ampak je celo stavba z največjo znano porodniško skupino te vrste v Evropi.

Cerkev v Završah je zaradi nezamreženosti preletnih odprtin in neosvetljenosti skoraj izjema v širši okolici.

Netopirji se v Sloveniji hranijo predvsem z žuželkami, tudi tistimi ki jih človek imenuje za škodljivce. Po ocenah lahko npr. 1000 navadnih netopirjev iz cerkve v Završah v eni poletni sezoni, ko je gruča na cerkvenem podstrešju, v okolici pojedo do 600kg žuželk, med katerimi so tudi take, ki bi sicer povzročale takšne in drugačne škode na poljščinah.

Navadni netopir, kolonija v zvoniku

Pozni netopir, kolonija v cerkvi

Dolgokrili netopir, kolonija v cerkvi

Mali podkovnjak v zvoniku

ZAKLJUČEK

S tem zaključujem mojo seminarsko nalogo na temo Marijina romarska pot, ki delno poteka po območju naše občine in v območju Planinskega društva Šmarje pri Jelšah. Opisal sem med drugim potek poti, kulturne in naravne znamenitosti ob sami poti in tudi v bližnji okolici. Pot še ni markirana in označena, smo pa že seznanjeni z celotno našo traso in sem jo tudi že prehodil.V društvu imamo tudi dva markacista, ki bosta pot označila in kot varuh gorske narave jima bom pomagal, še posebno pri vprašanju varovanja narave na poti.

Na sami poti je veliko kulturnih in naravnih znamenitosti, zato moramo vsi planinci, pohodniki, romarji in drugi, ki bodo uporabljali to pot še posebej paziti na naravo.Varstvo narave je torej dolžnost vseh, ki čutijo odgovornost do varovanja in ohranjanja narave, tudi za prihodnje rodove. Naloga varuhov gorske narave pa je, da naravo ohranimo takšno kot je. Moja pomoč kot varuh gorske narave bo dobrodošla vodnikom in organizatorjem pohodov, saj jim bom pomagal popestriti pohode s kratkimi predstavitvami, živalstva, rastlinstva, naravne in kulturne dediščine. Pozabiti pa ne smemo, po potrebi opozoriti planince pohodnike

in druge naj hodijo po označenih poteh, da smeti odnašajo s seboj,da na poti ne kričijo in ne plašijo živali, da ne trgajo cvetja itd.

Če bo vse to urejeno, bo cilj dosežen narava nam bo hvaležna, kajti mi smo na obisku v naravi in bodimo vljudni gostje.

LITERATURA IN VIRI

Romarski vodnik-Kozjanski park v okviru projekta Marijina romarska pot

www. Kozjanski-park.si/

www.marijina–romarska-pot.com

Občina Šmarje- turistični informacijski center TIC Šmarje pri jelšah

www.nastanitve.ev/smarje

www.sdpun-društvo.si/netopirji

www.zaplana

www.zrvsn

www.bioportal.si